

Bibliografie van de publicaties van Prof. dr. J.D. Imelman (incl. lezingen en interviews)

**Samengesteld door Daan Thoomes en
Jan Dirk Imelman**
(Universiteitsbibliotheek Utrecht /
Faculteit Sociale Wetenschappen, Universiteit
Utrecht)

Hoogleraar Rijksuniversiteit Groningen: algemene,
wijsgerige en theoretische pedagogiek, 1980-1989.
Hoogleraar Universiteit Utrecht: grondslagen en
geschiedenis van de pedagogiek, 1989-1999.

1971 – 2021
(afgesloten op 31 december 2020)

Met een * zijn boek- en afzonderlijke essay-uitgaven aangegeven. Bij de overige titels gaat het om verhandelingen en beknoptere bijdragen, opgenomen in boeken onder redactie van anderen, in wetenschappelijke en meer praktisch pedagogische periodieken of in kranten.

1971

De ‘natuurlijke’ agogische situatie: object van een descriptieve agologie? In: *Pedagogische Studiën* (48)2.

‘Werkvelden van de pedagogiek’ nader bekeken. In: *Pedagogisch Forum* (5)10

1972

Boekbespreking van: P.H. Hirst en R.S. Peters, *The Logic of Education*. In: *Pedagogische Studiën* (49)6

Boekbespreking van: J.F. Soltis, *Einführung in die Analyse pädagogischer Begriffe*. In: *Pedagogische Studiën* (49)6

Bespreking van: Probleme der Erziehungswissenschaft in der Diskussion (Themanummers *Zeitschrift für Pädagogik* (17)5 en (18)3, in het bijzonder de

verhandelingen van Brezinka, Bollnow, Ulich en Hohenadel daarin). In: *Pedagogische Studiën* (49)11

Boekbespreking van: Th. Brameld, Patterns of Educational Philosophy. In: *Pedagogische Studiën* (49)11

1973

Kanttekeningen bij enkele van de door Stellwag ontwikkelde pedagogische concepten. In: *Pedagogische Studiën* (50)10

1974

* *Plaats en inhoud van een personale pedagogiek. Een bijdrage tot begripsanalytisch en fenomenologisch pedagogisch denken*. Dissertatie, Rijksuniversiteit Groningen 1974. Groningen: H.D. Tjeenk Willink (ongewijzigd herdrukt in 1978)

Nieuwe tendensen in het tekenonderwijs? In: *Pedagogisch Forum* (8)3

Boekbespreking van: A.J. Beekman, Dienstbaar inzicht. Opvoedingswetenschap als sociale planwetenschap (dissertatie). In: *Pedagogische Studiën* (51)7/8

Boekbespreking van: N.L. Dodde, Naar een pedagogische wetenschap. In: *Pedagogische Studiën* (51)12

Boekbespreking van I. van Dijk (red.) Gesamtschule-conferentie. In: *Pedagogisch Forum* (8)6

1975

Pedagogische categorieën van de onderwijsleersituatie I: Verdediging van een praktische interesse. In: *Pedagogisch Forum* (9)4

Pedagogische categorieën van de onderwijsleersituatie II: Kennis. In: *Pedagogisch Forum* (9)5

Pedagogische categorieën van de onderwijsleersituatie III: Doen en maken. In: *Pedagogisch Forum* (9)6

Pedagogische categorieën van de onderwijsleersituatie IV: Recht en plicht. In: *Pedagogisch Forum* (9)8

Afscheid van de pedagogische antropologie? In: *Pedagogische Studiën* (52)2

Boekbespreking van: J. Buelens en D. Wijnen, Anti-autoritair opvoeden. Analyse en kritiek. In: *Pedagogische Studiën* (52)11

Boekbespreking van: C.L. Lastrucci, De wetenschappelijke aanpak. Grondprincipes van de wetenschappelijke methode. In: *Pedagogische Studiën* (52)11

Boekbespreking van: G.H.L. Schouten, Education permanente. In: *Pedagogische Studiën* (52)11

Boekbespreking van: D. Ullmann, Agression und Schule. In: *Pedagogische Studiën* (52)11

1976

Planwetenschap in discussie. Een introductie tot het gelijknamige artikel van B. Laverman en S. Miedema. In: *Pedagogisch Tijdschrift/Forum voor Opvoedkunde* (1)2

Boekbespreking van: Th. Jansen, Ideologische aanpassing in het basisonderwijs. In: *Pedagogische Studiën* (53)4

Boekbespreking van: A. Lange en O. van der Hart, Gedragsveranderingen in het gezin. In: *Pedagogische Studiën* (53)4

Boekbespreking van: J.L. Peschar, Milieu, school, beroep. In: *Pedagogische Studiën* (53)4

Boekbespreking van: Q.L.Th. van der Meer en H.A. Bergman (red.), Onderwijskundigen van de twintigste eeuw. In: *Pedagogische Studiën* (53)9

Boekbespreking van L. Dasberg. Grootbrengen door klein houden. In: *Groninger Universiteitskrant*, 24 maart

1977

* *Inleiding in de pedagogiek. Over werkelijkheid, taal en wetenschap van de opvoeding*. Groningen: Wolters-Noordhoff (enkele ongewijzigde herdrukken; gewijzigde druk: zie 1982)

Over de rol van kennis in opvoeding en pedagogiek I. In: *Pedagogisch Tijdschrift/Forum voor Opvoedkunde* (2)5

Over de rol van kennis in opvoeding en pedagogiek II. In: *Idem* (2)6

Rubrieksredactie voor de rubriek 'Algemene en systematische pedagogiek' in A. De Block, T.T. ten Have e.a. (hoofdred). *Standaard encyclopedie voor opvoeding en onderwijs* Deel II/IV. Antwerpen/Hoorn: Standaard uitgeverij en Kinheim. In Deel II het lemma

- Hulpwetenschappen van de opvoedkunde (met H.H. Becker)
(Voor bijdragen aan III en IV: zie 1979 en 1982.)

Boekbespreking van: H. Koningsveld. Het verschijnsel wetenschap. Een inleiding in de wetenschapsfilosofie. In: *Pedagogische Studiën* (54)6

1978

* (red.). *De uniciteit van het kind*. (Opgedragen aan prof.dr. N.F. Noordam, verschenen ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen.). Groningen: Wolters-Noordhoff. Bovendien de volgende bijdragen daarin:

- Wat schreef Noordam over uniciteit?
- Uniciteit en zakelijkheid

* *Plaats en inhoud van een personale pedagogiek*: ongewijzigde herdruk bij Wolters-Noordhoff (zie 1974)

1979

* (red.). *Filosofie van opvoeding en onderwijs. Recente ontwikkelingen binnen de wijsgerige pedagogiek*. Groningen: Wolters-Noordhoff (gewijzigde druk: zie 1983). Bovendien de volgende bijdragen daarin:

- Geesteswetenschappelijke pedagogiek: vooronderstellingen, methoden, onderwerpen en kritiek
- De pedagogiek in Bonn na Litt
- 'Persoon', een centrale categorie binnen personalisme en existentialisme
- (met J. Rispen). Martinus Jan Langeveld
- (met J. Faber). Het programma van Ballauff en Schaller

Boekbespreking van: J.H. van den Berg, De dingen. Vier metaleptische overpeinzingen. In: *Pedagogische Studiën* (56)3

Lemmata *Standaard encyclopedie voor opvoeding en onderwijs* (zie 1977). Deel III:

- Kritisch rationalisme
 - Kritische pedagogiek (met B. Carlier)
 - Methodenstrijd
 - Mogelijkheden en grenzen van de opvoeding
 - Mollenhauer, Klaus
 - Mondigheid
 - Nationaal-socialisme en opvoeding (met H.J. Gamm)
 - Nationalisme en opvoeding
 - Naturalisme in de pedagogiek
 - Natuur en opvoeding
- (Voor bijdragen aan Deel IV: zie 1982)

1980

* *Voor pedagogen is niets zo praktisch als een goede kennistheorie. Opvoeding en pedagogiek in het licht van een realistische epistemologie.* Montfoort: Uriah Heep. (Inaugurele rede Rijksuniversiteit Groningen, gedateerd 9 december, wegens overlijden van mijn vader H.J. Imelman op 1 december uitgesproken in januari 1981.)

1981

* (met W.A.J. Meijer en J.M.P. Jeunhomme). *Jenaplan. Wel en wee van een schoolpedagogiek.*
Nijkerk 1981

Boekbespreking van: W. Gaylin, Gevoelens als wegwijzers. In: *Pedagogische Studiën* (58)6

Wikken en wegen (repliek op A.J. Beekman, Inleiden in de wijsgerige pedagogiek). In: *Pedagogisch Tijdschrift/Forum voor Opvoedkunde* (6)6

1982

* *Inleiding in de pedagogiek. Over opvoeding, haar taal en wetenschap.* (Gewijzigde druk van uitgave 1977; ongewijzigd herdrukt tot 1990.)

Een optimistische pedagogiek; en de praktijk? In B. Spiecker e.a. (red.). *Theoretische pedagogiek.* Meppel/Amsterdam 1982

Een reactie op Huizinga: Kanttekeningen bij 'Analyse en evaluatie van enige grondstellingen uit pedagogische opvattingen van J.D. Imelman'. In: *Pedagogische Studiën* (59)5

Boekbespreking van: J. Hintjes, Geesteswetenschappelijke pedagogiek (dissertatie). In: *Pedagogische Studiën* (59)11

(met S. Miedema, W.A.J. Meijer en A. Buisman). De Pabo komt er ... en waar blijft de pedagogiek? In: *Onderwijs en Opvoeding* (34)5/6

Een thematische verhandeling over: Opvoeding, Opvoedingsleer en filosofie van de opvoeding, Opvoedingswetenschap. In: *Oosthoek Encyclopedie*

Lemmata in *Winkler Prins Encyclopedie* (achtste druk):

- Opvoeding
- Pedagogiek (omvattend systematische bijdrage)
- Reformpedagogiek
- Straf

Lemmata *Standaard Encyclopedie voor Opvoeding en Onderwijs* (zie 1977).
Deel IV:

- Negatieve opvoeding
- Nieuwenhuis, Hendrik (met I. van der Velde)
- Noordam, Nikolaas Frans
- Norm, normativiteit
- Normatieve pedagogiek
- Opvoedbaarheid
- Opvoeder
- Opvoeding
- Opvoedingsmilieu
- Opvoedingsrecht (met H.. Hettwer)
- Pantomime
- Pedagogisch denken
- Pedagogische biologie
- Pedagogisch onderzoek
- Pedagogische terminologie
- Personalistische opvoeding en pedagogiek
- Peters, Richard Stanley
- Pragmatisme (met K. Boullart)
- Schaller, Klaus
- Scheffler, Israël
- Strengheid
- Theoretische pedagogiek

- Thomistische pedagogiek
- Volwassenheid

1983

* (red.). *Filosofie van opvoeding en onderwijs* (gewijzigde en aangevulde druk van uitgave 1979)

Gewijzigde eigen bijdragen:

- Geesteswetenschappelijke pedagogiek: vooronderstellingen, methoden, onderwerpen en kritiek
- (met Faber) Het programma van Ballauff en Schaller

* (met P.B.H. van Hoek). *Hoe vrij is de Vrije School? Een analyse van de antroposofische pedagogiek.*

Nijkerk: Intro

(met P.B.H. van Hoek). De dogmatiek achter de Vrije School. In: *Pedagogische Verhandelingen (UPV)* (6)2/3

Pedagogiek en leerplan. Esthetica. In: *Pedagogische Verhandelingen (UPV)* (6)2/3

Zoekgeraakt: Petersens Jenaplan-pedagogiek. In: *Pedagogische Studiën* (60)7/8

In hoeverre heeft het Jenaplan van nu Petersen nodig? In: *School. Maandblad voor het Onderwijs* (decembernummer)

Een filosofische aanzet tot een leerplan esthetica (ter herinnering aan het filosoferen van K.L. Piccardt). In: *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte* (75)4

(met W.A.J. Meijer). Biedt Steutels theoretische pedagogiek uitzicht? (met repliek van J.W. Steutel). In: *Pedagogische Studiën* (60)4

Tekstervaring en -bestudering als pedagogisch begrip. Een pedagogische fundering van literatuurdidactiek. In: W. de Moor (red.). *Tekstervaringsmethoden in het literatuuronderwijs*. Nijmegen: Katholieke Universiteit

Reactie van J.D. Imelman op een bespreking door A.J. Beekman van de oratie 'Voor pedagogen is niets zo praktisch als een goede kennistheorie'. In: *Pedagogische Studiën* (60)9

1984

Zijn kindbeeld-theorie en pedagogiek met elkaar in harmonie te brengen? In: *Studiedag Kindbeeld* (congresverslag). Den Haag: Nederlands Instituut voor Kinderstudie

Boekbespreking van: S.J. Redmeijer, Gedragsproblemen. In: *Pedagogische Studiën* (61)4

(met M.H. van IJzendoorn en B. Spiecker). Wetenschap of journalistiek? Over een kwalitatief onderzoek naar de kinderlijke leefwereld. Bespreking van: H. Bleeker en K.J. Mulderij (1984). Pedagogiek op je knieën. Aspecten van kwalitatief-pedagogisch onderzoek (dubbel-dissertatie). In: *Pedagogische Studiën* (61)12

1985

* (met W.A.J. Meijer). *Kleine wijsgerige pedagogiek I*. Haren (Gron.): Sassenhein

(met Th. Brouwer). Hoe vrij is de onderzoeker bij het reconstrueren van een historisch handelingsonderzoek? Over de methodologie van reconstructie: een casus. In: *Pedagogisch Tijdschrift* (10)1

Boekbespreking van: A. De Block en L. Martens, Moderne schoolsystemen. In: *Pedagogisch Tijdschrift* (10)1

1986

* (met W.A.J. Meijer). *De Nieuwe School, gisteren en vandaag*. Amsterdam/Brussel: Elsevier

* (met W.A.J. Meijer, P.A. van der Ploeg, R.H. Wissink). *Tussen leuren en leren. Analyse van elf methoden voor godsdienstonderwijs*. Kampen: Kok

De verhouding tussen taal en praktijk als probleem van onderzoek. Een bijdrage aan de discussie over pedagogiek en nationaal-socialisme. In: *Comenius* (6)2

De Vrije School ter discussie. In: *Pedagogische Studiën* (63)4

(met W.A.J. Meijer). Het gelijk van een Shetlandpony. In: *Onderwijs en Opvoeding* (37)9

(met W.A.J. Meijer). Een frictie in de reformpedagogiek. Antropologie van het kind en gemeenschapsdenken. In: *Tijdschrift voor onderwijswetenschappen* (17)6

1987

* (met W.A.J. Meijer). *Kleine wijsgerige pedagogiek II*. Haren (Gron.): Sassenhein

Hoe laat is 't aan de tijd binnen de wijsgerige, historische en empirische pedagogiek? In: F.D. Wirtz e.a. (red.). *Stilstaan bij vooruitgang. Beweging en tegenbeweging in opvoeding, vorming en onderwijs*. Nijmegen: Dekker & Van der Vegt

(met W.A.J. Meijer). De verwevenheid van feit en norm als praktisch probleem. Repliek op A.W. van Haaften: 'De verwevenheid van feiten en normen en de rechtvaardiging van pedagogische uitspraken'. In: *Pedagogische Studiën* (64)10

Systeem of discussie? Reactie op: H.M.J. van den Bosch. 'Kerntaken voor wereldoriëntatie op de basisschool'. In: J.J. van Kuyk. *Basisvorming in de basisschool*. Tilburg: Zwijsen

(met R. Tolsma). De identiteit van het (bijzonder) onderwijs als modern normatief pedagogisch probleem. In: *Pedagogische Studiën* (64)10

(met W.A.J. Meijer). Sektarisme en heilige verontwaardiging. In: G.A. Kohnstamm, W. Koops, A. Peters en J. Sixma (red.) *Scholenstrijd*. Lisse: Swets & Zeitlinger

Woord vooraf. In: J. Faber. *Opvoeden in een pluriforme samenleving*. Kampen: Kok Agora

1988

Zijn 'autonomie' een 'interpenetratie' in een systeemtheoretisch model onder te brengen? Bespreking van: G.F. Heyting. Autonomie en socialiteit in de opvoeding (dissertatie). In: *Pedagogische Studiën* (65)7/8

Boekbespreking van: T.G.I.M. Andree en P.D.D. Steegman (red.). Religieuze socialisatie. Een uitdaging voor onderzoek. In: *Pedagogisch Tijdschrift* (13)3

Boekbespreking van: E.L.G.E. Kuypers. Spelen met beelden. Een theoretisch-kritische studie over de zin of onzin van een christelijk-religieus-georiënteerde pedagogie(k) onder auspiciën van S.A. Kierkegaard (dissertatie). In: *Pedagogisch Tijdschrift* (13)3

Voor 'handelen' is men aansprakelijk, voor 'zijn' niet. In: *NRC/Handelsblad*, 22 april 1988

1989

Lessen uit 'Pekela' en 'Vlaardingen'. Kritiek op een wetenschappelijke cultuur. In: *Jeugd en Samenleving* (19)12

Een clown in een bolderkar In: *Pedagogisch Tijdschrift* (14) (speciale editie, getiteld: Thema's uit de wijsgerige en historische pedagogiek). Amersfoort/Leuven: Acco

(met A. Rang). Pedagogiek controversieel. Inleiding op een thema. In: *Comenius* (9)4

De taal van Duitse opvoedingsfilosofieën tijdens het Interbellum. Holistisch denken onder kritiek. In: *Comenius* (9)4

Vragen bij orthopedagogisch onderzoek. In: *Nederlands tijdschrift voor opvoeding, vorming en onderwijs* (5)6

1990

* (red.) *Cultuurpedagogiek*. Leiden/Antwerpen: Martinus Nijhoff. Bovendien de volgende niet-redactionele bijdrage daarin:

- Ontwikkeling en vooruitgangsgeloof, fictie en relativisme en de cultuurhistorische en kenkritische taak van de pedagogiek. (Tevens *inaugurele rede* aan de Universiteit Utrecht dd 12 maart en onder dezelfde *titel afzonderlijk uitgegeven te Utrecht: ISOR/UU.)

Boekbespreking van: J.C. Sturm, Een goede gereformeerde opvoeding. Over neo-calvinistische moraalpedagogiek (1880-1950), met speciale aandacht voor de nieuw-gereformeerde jeugdorganisaties (dissertatie). In: *Pedagogische Studiën* (67)10

Pedagogiek in Nederland: bedreigde wetenschap, bedreigde opleiding? In: A.M.C. van der Geld en A.F.D. van Veen (red.). *Pedagogiek in beweging*. Amsterdam: Uitgeverij Balans

1991

Geen ding betert door ouderdom, zeker een gedateerde opvatting over wetenschap niet. In: A. Pennings e.a. (red.). *Bijdragen aan pedagogisch onderzoek 1990*. Amersfoort/Leuven: Acco, 1991

Beslist de geschiedenis over wetenschappelijke kwaliteit? In: *Mens en Maatschappij* (66)1991, nr.1

Does history decide on scientific quality. Abstract in *Sociological Abstracts* (1991). San Diego

Cultuurpedagogiek: pedagogiek in optima forma. In: F. Heyting e.a. (red.). *Individuatie en socialisatie in tijden van modernisering*. Amsterdam: SISWO

Eine Diskrepanz zwischen kindesanthropologischen und sozialpädagogischen Denken innerhalb der Reformpädagogik. In: H. Lademacher und L. Geeraedts (Hrsg.). *Jahrbuch I, 1990*. Münster: Zentrum für Niederlande-Studien (1991)

(met W.A.J. Meijer). Das Verhältnis von Theorie und Praxis Petersenscher Erziehungsvorstellungen unter sich wandelnden Rezeptionsbedingungen. In: K. Hofmann (Hrsg.). *Peter Petersen und die Reformpädagogik*. Hagen: Fernuniversität-Gesamthochschule

1992

* *Pädagogik und Normativität. Kritik der positivistischen, der geisteswissenschaftlichen und anderer kulturologischer Denkformen*. Norderstedter Hefte für Philosophie und Pädagogik. Beiheft 1. Norderstedt: A. Fischer Verlag

(met W.A.J. Meijer). Kindheit in Europa im Wandel. Ist die Montessori-Pädagogik kulturhistorischem Wandel gewachsen? In: *Montessori Werkbrief* (30)4

Cultuurpedagogische wegen en omwegen. In: *Comenius* (12)2

(met B. Spiecker en A.W. van Haaften). Stellingen bij: De voordracht van de Minister (juni 1991). In: *Pedagogisch Tijdschrift* (17)2

Wijsgerige pedagogiek in praktijk; het praktische van wijsgerige pedagogiek. In: *Pedagogisch Tijdschrift* (17)2

Boekbespreking van: B. Kruithof. Zonde en deugd in domineesland. Nederlandse protestanten en problemen van opvoeding, zeventiende tot twintigste eeuw (dissertatie). In: *Mens en Maatschappij* (67)2

Leren, weten en geweten. In: J. Walter (red.). *Natuur- en milieu-educatie*. Verslag van een conferentie over natuur- en milieu-educatie. Amsterdam: IVN

Geschiedenis van de pedagogiek. In: P.A. van der Ploeg (red.). *Geschiedenis en filosofie van de sociale wetenschappen*. Leiden/Antwerpen: Stenfert Kroese

1993

Waldorf-Education. An outdated combination of religion and education. In: *Panorama. International Journal of Comparative Religious Education and Values* (4)2

* (met L. Taal). Pedagogiek en normativiteit. Een filosofische verkenning ten behoeve van de onderwijspraktijk. Onderzoeksverslag SVO-project 1603 *Onderwijs en Waarden*. Den Haag: SVO

Onvermogen tot kritiek op een anti-democratische theorie. Kohnstamms 'waardenvrije' wetenschapsleer en Kriecks nationalistische opvoedingsconceptie. In: *Pedagogisch Tijdschrift* (18) speciale editie, getiteld: Opvoeding, democratie en nationalisme

Boekbespreking van: C. Vreugdenhil, Die Führungslehre van Peter Petersen. Historisch-pedagogisch tekst- en contextonderzoek van de onderwijspedagogiek van het Jenaplan (dissertatie). In: *Pedagogische Studiën* (70)3

Over kleine kinderen en voortijdig opvoeden; over wetenschap en gezond verstand. In: *De wereld van het jonge kind* 1993 (20) 9

1994

In memoriam prof.dr. N.F. Noordam. In: *Nederlands tijdschrift voor opvoeding, vorming en onderwijs*, 1994 (10)4

Sociale wereldoriëntatie: een dubieus programma. In: *Verslag van de conferentie 'Balans van het wereldoriëntatie-onderwijs aan het einde van de basisschool'*. PPON-Werkdocument 39. Arnhem: CITO

(met W.A.J. Meijer en P.R. Schreuder). Culturele minderheden in het Nederlandse onderwijs: sociale gelijkheid en culturele gelijkwaardigheid? In: J.D. Bosch, H.A. Bosma, D.N. Oudshoorn, R. Rispens, A.Vyt (red.) *Jaarboek Ontwikkelingspsychologie, orthopedagogiek en kinderpsychiatrie I (1994-1995)*. Houten/Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum

(met W.A.J. Meijer en J.M. Praamsma). Diskursfähigkeit oder Sachkompetenz als Ziel der Umweltbildung? In: K. Stokking en A. Ilien. *Umweltbildung und Schulreform*. Hannover: Universität Hannover

(met B. de Jong). Heimans und Ligthart: Natur- und Umwelterziehung avant la lettre und die Relationen zwischen Wissen und Gewissen. In: *idem*

1995

* *Theoretische pedagogiek*. Nijkerk: Intro. (Gewijzigde druk: zie onder 2000.)

(met W.A.J. Meijer). Relative pädagogische Autonomie heute. Kulturpädagogische Überlegungen zur Umweltkrise. In: K.M. Stokking, A. Ilien, W. Pieschl (Hrsg.). *Probleme schulischer Erneuerung am Beispiel der Umweltbildung. Zur Situation in den Niederlanden*. Hannover: Universität Hannover

1996

Es wäre besser, Peter Petersens Jena-Plan-Pädagogik auf den Kopf zu stellen. In: H. Retter (Hrsg.). *Reformpädagogik zwischen Rekonstruktion, Kritik und Verständigung*. Weinheim: Deutscher Studien Verlag

* (met J.M.P. Jeunhomme en W.A.J. Meijer). *Jena-Plan. Eine begriffsanalytische Kritik*. Weinheim: Deutscher Studien Verlag

Rassenleer hoort bij Steiners filosofie. In: *NRC/Handelsblad*, 13 maart

Boekbespreking (Engelstalig) van: M. Müller, Pädagogik und Erziehungswissenschaft. Der praxeologische Übergang bei Derbolav. In: *Paedagogica Historica* (32)3

Woord vooraf. In: J.H. Pestalozzi. *Neuhof-geschriften* (ingeleid, vertaald en van commentaar voorzien door Daan Thoomes). Kampen: Kok

CITO en cultuurpedagogische discussie. Bien étonnés de se trouver ensemble. In N. Bakker en P. Schreuder (red.). *Kind en cultuur in opvoeding en onderwijs. Bundel zevende pedagogendag*. Groningen: GION

In dubio over kinderopvang en interventie. Interventie en opvang in pedagogisch perspectief. In: A. Harpman (red.). *Stimulerend opvoeden. Ontwikkelingsstimulering van kinderen van 0 tot 4 jaar, opvoederssamenwerking en het aanleren van pedagogische vaardigheden*. Alphen aan de Rijn: Samson H.D. Tjeenk Willink. Ook verschenen in A.L.T. Notten (red.). *Werk in uitvoering. Beroepen in ontwikkeling*. Amsterdam: Beroepsvereniging van pedagogen (BVP)

(met W.A.J. Meijer). Kennisdebat op vals spoor. Bijdrage aan het katern, getiteld: Kennisdebat. Leerstof tussen gisteren en morgen. In: *School* (24)7

De bron van wereldoriëntatie: actualiteit of traditie? In: Th. Beker (red.) *Wereldoriëntatie: wensdenken of werkelijkheid?* Enschede: SLO

De ficties van Betlem. Een repliek. In: *Skepter* (9)4

1997

A dyptich on fact and fiction. The fictional character of reality and truth. In: *Values* (9)2 *Panorama: International Journal of Comparative Religious Education and*

Perspectieven en ficties. Over de grens tussen zin en onzin in kennis van mens en maatschappij. In: J.W. Nienhuys (red.). *Erkende onzin*. Serie 'Skeptische notities'. Utrecht: Stichting Skepsis

1998

Lob des hohen Verstandes. In: S. Miedema en W. van Haaften (red.). *Pedagogiek over de grens. Over de internationalisering van de pedagogiek*. Utrecht: SWP

Kinderopvang: een discutabel antwoord op een maatschappelijk probleem. In: B. Levering, G. Biesta en I. Weijers (red.). *Thema's uit de wijsgerige en historische pedagogiek. Bijdragen aan de achtste landelijke pedagogendag*. Utrecht: SWP

Studiehuis is pedagogische miskleun. In: X. van Gelder en H. Wansink (red.). *Heimwee naar de HBS*. Amsterdam: De Volkskrant/De Balie (gebaseerd op een artikel in *De Volkskrant*, 7 september)

Studiehuis deugt niet (sterk bekort en verminkt door de redactie). In: *Utrechts Universiteitsblad* (30)7

1999

Aufklären statt Belehren? Epistemologische und anthropologische Überlegungen zur textimmanenten Analyse und pädagogischen Kritik. In: D. Benner, K.-F. Göstemeyer, H. Sladek (Hrsg.). *Bildung und Kritik. Studien zum Gebrauch von Kritik im Umgang mit Bildungszielen und -problemen*. Weinheim: Deutscher Studien Verlag

* *De afgebroken jaargang '41-'42. 'Paedagogische Studiën' als praktisch wetenschappelijk tijdschrift in het nauw*. Groningen: Wolters-Noordhof. (Tevens afscheidscollege dd 9 februari, Universiteit Utrecht)

* (met H.W. van Essen). *Historische pedagogiek. Verlichting, Romantiek en de Nederlandse pedagogiek na 1800*. Baarn: Intro

* (met P.A. van der Ploeg, W.A.J. Meijer en H. Wagenaar). *De overheid als bovenmeester. Kerndoelen, educaties, studiehuis*. Baarn: Intro

Tegen de heersende trend in het onderwijs: twee contrasterende visies. Een cultuurpedagogisch pleidooi voor het onderwijs. In: *Socialisme en Democratie* (56)3

Studiehuis en goed onderwijs. In: *Civis Mundi* (38)2. (Eveneens verschenen als Hoofdstuk 3.6 'Studiehuis en goed onderwijs. Over de broze balans tussen het belang van het kind en het belang van de cultuur'. In: J. Ahlers (red.). *Handboek Studiehuis Tweede Fase*. Alphen a/d Rijn: Samson)

Het studiehuis: andere ideeën over onderwijsvernieuwing en goed onderwijs. In: M. de Graaf en K. Piek (red.). *Handboek literatuuronderwijs*. Amsterdam: Stichting BulkBoek

Studiehuis vereist houding die veel volwassenen missen. In: *Haagsche Courant*, 8 december 1999

2000

* *Theoretische pedagogiek. Over opvoeden en leren, weten en geweten*. Gewijzigde druk. Baarn: Intro

Reformpädagogische Prinzipien gestern und heute. In: *Das Kind. Halbjahrschrift für Montessori-Pädagogik* (Heft 28)

Boekbespreking van: M. Coesèl, De NJN, een gemeenschap van individualisten. De geschiedenis van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie. In: *Pedagogisch Tijdschrift* (25) 2

Boekbespreking van: E. van Dam, Schuldgevoel, schaamte en morele opvoeding. Een theoretisch-pedagogische analyse en rechtvaardiging (dissertatie). In: *Pedagogisch Tijdschrift* (25) 2

2003

* (met H.W. van Essen). *Historische pedagogiek. Verlichting, Romantiek en ontwikkelingen in Nederland na 1800*. Tweede, licht gewijzigde druk. Baarn: HBuitgevers

‘De “pedagogische opdracht van de school” en de politieke oproep tot een discussie over waarden en normen. Een eigentijdse spectatoriale kritiek’. In: *Pedagogiek* (23) 2

2004

Niet de normen, maar de waarden. In: *Socialisme en Democratie* (61) 1 / 2

* *Theoretische pedagogiek. Over opvoeden en leren, weten en geweten*. Ongew. bijdruk. Baarn: HBuitgevers

2005

(met Wilna Meijer). ‘Meedoen en zeker weten’: een bruikbaar concept bij de beoordeling van kinderopvang en voorschoolse opvoeding. In: L.F. Groenendijk, J.W. Steutel (red.). *Analytisch filosoferen over opvoeding en onderwijs*. Liber amicorum voor Ben Spiecker. Amsterdam: Uitgeverij SWP

Wijs met onderwijs? In: *Veerkracht. Een tijdschrift voor leraren en opleiders primair onderwijs* (2)1. Zwolle: Katholieke Pabo

Scholenschemering. In: M.L.A. Rietdijk-Helmer. *Steeds minder leren. De tragedie van de onderwijshervormingen*. Essays uitgegeven ter gelegenheid van het vijfde lustrum van de Vereniging Vrienden van het Gymnasium. Utrecht: Uitgeverij IJzer

2007

(met Wilna Meijer). De pabo en de eclips van kleuterdidactiek en schoolpedagogiek. In: Greetje Timmerman, Nelleke Bakker en Jeroen J.H. Dekker (red.). *Cultuuroverdracht als pedagogisch motief*. Liber amicorum voor Mineke van Essen. Groningen: Barkhuis

2002/2007

als voorzitter/debatleider meegewerkt aan door het CITO uitgegeven *Domeinbeschrijvingen voor het basisonderwijs* betreffende de vakken aardrijkskunde, geschiedenis, duurzame ontwikkeling (v.o.), techniek en natuuronderwijs. Voorts Imelman, J.D. *Verantwoording cultuurpedagogische discussies Geschiedenis*; de andere verantwoordingen waren een tijdlang te raadplegen op de website van het CITO.

2008

Voorbij aan Iets en Iemand. Voorbij aan agnosticisme en atheïsme. Waarom dan nog een bijbelse retoriek? In het aan Jaap Goorhuis gegeven liber amicorum (interne publicatie hervormde kerk Groningen/Noorddijk), getiteld *Iets en Niets* (tevens de titel van Goorhuis' inleidende en probleem stellende artikel)

De pedagogische kwestie. Repliek op een bespreking van Valeer Van Achter van de *Theoretische Pedagogiek*. Geplaatst op de website van DIROO, oktober

2009

Kleine vormingsleer. Nadenken over cultuur, leerplan, docent en leerling in een Bildung-vijandige tijd. In: Luc Braeckmans (red.), *Cultuur en onderwijs*. Gent: Academia Press, pp 135-189

Philip A. Kohnstamm: Persoonlijkheid in wording. In: W. Böhm, B. Fuchs & S. Seichter (Hrsg.). *Hauptwerke der Pädagogik*. Paderborn: Ferdinand Schöningh, pp 231-233

2010

O Vlaanderen, let op u saeck. Geplaatst op de website van DIROO, Forum-afl. 95.1, 4 januari

De pedagogische kwestie en een onbezonnen overheid. Geplaatst op de website van BON, *Beter Onderwijs Nederland*, vanaf maart

Meedoen en leren. Psychologie en pedagogiek van het jonge schoolkind (samen met Sienieke Goorhuis-Brouwer). Baarn/Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff

Tolstojs pedagogiek. Cahier 7 in: G.A. Kohnstamm en R. Kohnstamm, *Tolstoj Project*. www.kohnstamm.nl (knop Tolstoj Project)

2011

De pedagogische kwestie en een onbezonnen overheid. In: F. Vergeer (red.). *De Onderwijsbubbel. Kennisverarming en zelfverrijking*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant

2012

Scherven in het onderwijs. Persbericht, onder andere opmaak-titel verschenen in Friesch Dagblad d.d. 6 maart

Scherven in het onderwijs. Verdwijning en verschijning van een rapport: symptoom van een halve eeuw onderwijsbeleid. Verschenen op de website van DIROO, Forum-aflevering nr. 176, 23 april

Over politiek en pedagogiek: Derbolav revisited. In: Luc Braeckmans (red.). *Onderwijzen tussen beleid en pedagogiek*. Gent: Academia Press, pp. 93-126

Een pedagogisch duikeendje. Verdwijning en verschijning van een rapport: symptoom van onderwijsbeleid. In: Nico Broer, Hans de Deckere, Marcel Meer, Ingrid Schonewille en Jos Stakenborg. *Pedagoog, verklaar u nader! Pedagogiek in de 21ste eeuw*. Vereniging tot Bevordering van de Studie der Pedagogiek, pp. 25-34

2013

Kanttekeningen bij een congresdag, gepubliceerd op DIROO-website, Forum-aflevering 202, 21 januari 2013. (Over de verhouding tussen politiek en pedagogiek; zie publicatie in Luc Braeckmans (red.), 2012)

Tomorrow belongs to those who prepare for it. In: *Marktplaats* (19), Jubileumuitgave van Agora, Stichting voor Bijzonder primair Onderwijs in de Zaanstreek, p. 15

Professorale eendagsvliegen. In: *De Groene Amsterdammer* (137) 46, p. 63

Das Gewebe von Normen und Fakten und die universelle Fähigkeit zum Nachdenken. Eine pädagogisch bedeutungsvolle Betrachtung. In: *Scientia Paedagogica Experimentalis*, L/1-2, pp. 53-86 (pas verschenen in voorjaar 2015). Verkorte bewerking van (1992). *Pädagogik und Normativität*.

2015

(met Mineke van Essen) Vanuit de didactiek naar de opvoedingswetenschap. Helena Wilhelmina Frederika Stellwag. In: Vittorio Bussato, Mineke van Essen,

Willem Koops (red.). *Vier grondleggers van de pedagogiek*. Ph.A. Kohnstamm, M.J. Langeveld, H.W.F. Stellwag, S. Strasser. Amsterdam: Prometheus/Bert Bakker, pp. 167-240

Wetenschap en visie in leefwereld en opvoeding: tussen relativisme en universalisme. Stephan Strasser. In: *Idem*, pp. 241-316

N.B. Das Gewebe ... (zie onder 2013) verscheen pas in dit jaar.

2016

Vom Kinde aus, von der Gruppe aus, vom Geiste aus. Kernbegriffe des reformpädagogischen und Petersen'schen Sprachspiels. In: Maren Gronert & Alban Schraut (Hrsgs.). In: *Sicht-Weisen der Reformpädagogik*, pp. 79-92.

(Met Mineke van Essen) Nestor van de schoolpedagogiek. Berend Brugsma. In: Vittorio Bussato, Mineke van Essen, Willem Koops (red.). *Zeven grondleggers van de onderwijskunde*. Amsterdam: Prometheus/Bert Bakker, pp. 19-69

Kohnstamms 'eigenander' en Swaabs 'brein': een begripsmatige analyse. Op de website van Dolph en Rita Kohnstamm, november

Boekbespreking van D. Kohnstamm (2016). *De Eigenander: een ik in mij*. Arnhem: Nieuwe Druk, ISBN 978-94-92020-13-0. In: *Kind en Adolescent* (37)3, pp. 260-261

2017

(met Henk Wagenaar en Wilna Meijer) *Cultuurpedagogiek, onderwijspolitiek en de staat van het onderwijs*. Assen: Kon. Van Gorcum

Een cultuurpedagogische kijk op '2032'. In: *Amphora* XXXVI/1, p. 9/11

Herbart verstaan. Kleine excursie over de relatie tussen psychologie en pedagogiek. In: Amsing, A.T.H. e.a. (red.). *De kern van onderwijs*. Liber amicorum voor Wilna Meijer. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen

2018

Hoe het marktdenken en het ideaal van 'zelfontplooiing' het onderwijs beschadigden. In: *Vakwerk*. Het ledenblad van de vereniging Beter Onderwijs Nederland, februari 2018.

2019

(met Sieneke Goorhuis-Brouwer & Wilna Meijer). *Psychologie en pedagogiek van het jonge kind*. Assen: Kon. Van Gorcum

2020

My pedagogic creed. In: *Rassenga di Pedagogica*. LXXVII-2. Pisa/Roma: Fabrizio Serra Editore, pp. 221-232

Over 'de' makke van de professie. In: *Vakwerk* (15) 15, pp. 10-17

2021

(met Jos de Mönnink). *De verweesde school. Kennis, geloof en onderwijs in een democratische samenleving*. Leusden: ISVW Uitgevers (ISBN: 978-90-831215-7-4)

oo

Lezingen:

Binnenland

- 1976 *Over de rol van de kennis in opvoeding en pedagogiek*. Pleidooi voor een 'harde' opvoeding en een 'zachte' wetenschap ervan. Lezing tijdens het door de Groningse vakgroep Algemene Pedagogiek op 26/27/28-5-1976 georganiseerde symposium 'Pedagogiek: antropologie en wetenschap'. Publicatie: zie Bibliografisch Overzicht (BO) 1976. (Onder de titel: 'Waarom dit symposium?' schreef J.D. Imelman de inleiding bij het congresprogramma waaraan Langeveld, Beekman, Bijl, Spiecker, Noordam en hijzelf een bijdrage verzorgden. Deze Inleiding en de samenvatting van de lezingen zijn te vinden in *Instituutsblad Algemene Pedagogiek* (1)1, 1976.)
- 1981 *Voor pedagogen is niets zo praktisch als een goede kennistheorie*. Oratie bij het aantreden als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Publicatie: zie BO 1980.
- 1982 *Een optimistische pedagogiek; en de praktijk?* Gastcollege op verzoek van H. Bleeker en K. Mulderij aan studenten wijsgerige en historische pedagogiek te Utrecht. Publicatie: zie BO 1982.
- 1983 *Zijn kindbeeld-theorie en pedagogiek met elkaar in harmonie te brengen?* Lezing op de 'Studiedag Kindbeeld', georganiseerd door het

Nederlands instituut voor kinderstudie te Den Haag. Bewerkt gepubliceerd in het desbetreffende congresverslag: zie BO 1984.

Pedagogiek en leerplan 2: Esthetica. Lezing op de Eerste Landelijke Pedagogendag. Zie BO 1983. (*Pedagogiek en leerplan 1: Godsdienst* was een lezing van W.A.J. Meijer op hetzelfde congres.)

(Met P. van Hoek). *De dogmatiek achter de Vrije School*. Lezing op de Eerste Landelijke Pedagogendag. Zie BO 1983.

Tekstervaring en -bestudering als pedagogisch begrip. Lezing op uitnodiging van Dr. W. de Moor in het kader van een Nijmeegs congres over literatuuronderwijs. Bewerkt gepubliceerd: zie BO 1983.

- 1984 *Zijn kindbeeld-theorie en praktijk met elkaar in harmonie te brengen?* Lezing tijdens een door het Nederlands Instituut voor Kinderstudie georganiseerd congres. Bewerkt gepubliceerd: zie BO 1984.
- 1985 *Ieder kind is er één (Langeveld). Is ieder kindbeeld er ook één?* Lezing ter gelegenheid van de opening van het cursusjaar MO-Pedagogiek van de Noordelijke Leergangen te Zwolle [in print]
- 1986 *Inleiding op Imelman en Meijer, 'De Nieuwe School gisteren en vandaag'*, openingslezing bij een door de maatschappij tot Nut van 't Algemeen georganiseerd symposion over de Nieuwe School in het Museon te Den Haag.
- 1988 *De taal van Duitse opvoedingsfilosofieën tijdens het Interbellum. Holistisch denken onder kritiek*. Lezing tijdens het door de RUG-vakgroep Algemene pedagogiek en de UvA-vakgroep Opvoedkunde georganiseerde congres 'Pedagogiek controversieel. Opvoeding en onderwijs in Duitsland en Nederland tijdens het Interbellum', gehouden te Groningen. Bewerkt gepubliceerd: zie BO 1989.
- 1989 *Taalverwerving: verrijking of verarming?* Lezing op het door het Centrum voor stem-, spraak- en taalstoornissen van het Academisch Ziekenhuis Groningen georganiseerde mini-symposion 'Gezegd en gezwezen' dd 10-3 [in print].

Een clown in een bolderkar.... Lezing tijdens de Vierde Landelijke Pedagogendag. Bewerkt gepubliceerd onder dezelfde titel: zie BO 1989; gedeeltelijk terug te vinden in: *Lessen uit 'Pekela'*; zie BO 1989.

- 1990 *Pedagogiek in Nederland: bedreigde wetenschap, bedreigde opleiding.* Lezing ter gelegenheid van het 65-jarig bestaan van de Vereniging ter Bevordering van de Studie der Pedagogiek te Utrecht dd 10-2. Publicatie: zie BO 1990.

Ontwikkeling en vooruitgangsgeloof. Oratie bij het aantreden als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Publicatie: zie BO 1990.

De betekenis van de cultuur in en om de school. Voordracht tijdens de Gemeentelijke Onderwijsdag van de gemeente Groningen dd 25-4.

Geen ding betert door ouderdom, zeker een gedateerde opvatting over wetenschap niet. Lezing op uitnodiging van het PEDON ter gelegenheid van de erkenning van haar als NWO-Stichting dd 2-2. Publicatie: zie BO 1991.

- 1991 *Veranderende normen, waarden en verhoudingen in opvoeding en onderwijs* Lezing op uitnodiging van de gemeente Dieren op de Gemeentelijke Onderwijsdag, Rheden dd 13-3.

Cultuurpedagogiek: pedagogiek in optima forma. Lezing op de Vijfde Landelijke Pedagogendag dd 25-5. Bewerkt gepubliceerd: zie BO 1991.

Bijdrage aan een discussie over overdracht van waarden en normen in het onderwijs. Lezing voor ambtenaren en inspecteurs op uitnodiging van het Ministerie van onderwijs en wetenschappen, Zoetermeer dd 7-6 tijdens een mini-seminar met als thema 'De pedagogische opdracht van het onderwijs'. Stellingnames: 1. onderscheid maken tussen opvoeding en onderwijs is heilloos; 2 opvoeding en onderwijs bieden op hun best condities voor kritisch denken; 3 aparte waarden-overdracht, zoals de minister (Ritzen) dat wenst, is slechts in een gesloten cultuur denkbaar en wenselijk; 4 de inhoud van de algemene vorming zou in een heterogene, multiculturele en democratische samenleving gebaseerd moeten zijn op de uitkomsten van periodiek te voeren cultuurpedagogische discussies.

Onderwijs: voorleven en identificeren of kennisoverdracht en leren? Gastcollege op uitnodiging van de 'Universiteit van Lugano' te Zeist dd 9-7.

Waarden en normen van en in de school. Lezing op uitnodiging van het

lustrumbestuur van de Hogeschool Windesheim, Zwolle dd 10-10.

- 1992 *Leren, weten en geweten*. Lezing gehouden tijdens de conferentie 'Natuur- en milieu-educatie; een zorg meer? Een zorg minder!', gehouden op de Landbouwniversiteit te Wageningen dd 20-3. Publicatie: zie BO 1992 [ook in print].

- 1993 *Sociale wereldoriëntatie: een dubieus programma?* Lezing gehouden tijdens een CITO-congres te Utrecht dd 12-11 [ook in print].

Onvermogen tot kritiek op een anti-democratische theorie. Lezing gehouden tijdens de Zesde Pedagogendag te Leuven dd 8-5. Bewerkt gepubliceerd: zie BO 1993

- 1994 *De pedagogische kwestie. Over school, kleuterschool, crèche en meedoen-en-zeker-weten*. Lezing gehouden tijdens lustrumdag Stichting voor Pedagogisch Onderwijs aan de RUG dd 14-10

- 1995 *CITO en cultuurpedagogische discussie. "Bien étonné de se trouver ensemble..."*. Lezing gehouden tijdens de Zevende Landelijke Pedagogendag te Groningen dd 13-5. Bewerkt gepubliceerd: zie BO 1996 [ook in print]

De pedagogische functie van de school. Plenaire lezing tijdens de 'Groningse Onderwijsdag' te Groningen, georganiseerd door de Rijksuniversiteit, de Hanze-Hogeschool en het Gemeentebestuur dd 11-10

De bron van wereldoriëntatie: actualiteit of traditie? Plenaire lezing tijdens de tweedaagse conferentie 'Wereldoriëntatie: wensdenken of werkelijkheid?', georganiseerd door de SLO op 2/3-11 te Enschede. Publicatie: zie BO 1996.

In dubio over kinderopvang en interventie. Lezing tijdens een studiedag, georganiseerd door de Stichting Kind in de Buurt te Utrecht dd ... Bewerkte publicatie: zie BO 1996 1996 *De pedagogische functie van de school*. Lezing op verzoek van de Culturele Stichting 'De Schierstins' te Veenwouden dd 8-2 (vgl. 1995).

In dubio over crèches en kinderopvang. Plenaire lezing tijdens de eerste bijeenkomst van de Landelijke Beroepsvereniging voor Pedagogen te Utrecht dd 28-9 (bron voor latere lezing over kinderopvang en artikel).

Is geldigheid en juistheid een kwestie van perspectief? Plenaire lezing op congres 'Erkende onzin', georganiseerd door Skepsis, Stichting voor wetenschappelijk onderzoek van paranormale verschijnselen, Amersfoort dd 2-11. Bewerkt gepubliceerd onder de titel *Perspectieven en ficties...*: zie onder Artikelen 1997.

Kinderopvang: een discutabel antwoord op een maatschappelijk probleem. Lezing op de Achtste Landelijke Pedagogendag te Utrecht. Bewerkt gepubliceerd: zie onder Artikelen 1998

1998 *Een cultuurpedagogisch pleidooi voor onderwijs.* Lezing op uitnodiging van de Wiardi Beckman-Stichting. Publicatie: zie BO 1999

1999 *De afgebroken jaargang...* Afscheidscollege Universiteit Utrecht d.d. 9-2. Publicatie: zie BO 1999

Über das Verhältnis zwischen Studienhaus und gutem Unterricht. Lezing d.d. 24-9 op 'De Klencke' te Havelte tijdens een *Lehrerseminar*, georganiseerd door CSG Menso Alting Gymanasium te Hoogeveen

2002 *Over de onzin van schoolse overdracht van waarden en normen en van de oproep tot een brede maatschappelijke discussie.* Op uitnodiging van de SLO te Utrecht, d.d. 14-11. Publicatie: zie BO 2003

2003 Idem op uitnodiging van de Fryske Akademie te Heerenveen, Drachten, Sneek en Leeuwarden, november/december

2005 *Sommigen zeggen dat Nederland in de war is.* Lezing op uitnodiging van het CITO, d.d. 04-04

2006 *Lezing afscheid Hiemstra – Scholenschemering.* Beetsterzwaag, Lyndensteyn d.d. 17-02

2008 *Over de peiling van het onderwijsaanbod .* Lezing op uitnodiging van het Onderwijsmuseum en het ADNG t.g.v. het veertigjarig bestaan het CITO, Rotterdam d.d. 21-5

2010 *De pedagogische kwestie en een onbezonnen overheid.* Lezing op uitnodiging van BON (ver. Voor beter Onderwijs Nederland), Amsterdam d.d. 27 februari (ook gepubliceerd: zie BO 2011)

2011 *Een halve eeuw onderwijsvernieuwing verklaard aan de hand van de*

geschiedenis van een verdwenen rapport. Lezing op uitnodiging van de VBSP te Woudschoten d.d. 4 oktober (ook gepubliceerd onder de titel Een pedagogisch duikeendje: zie BO 2012)

- 2012 *Scherven in het onderwijs. Verdwijning en verschijning van een rapport: symptoom van een halve eeuw onderwijsbeleid*. Lezing op uitnodiging van 'Karmelklooster' te Drachten d.d. 6 maart

Kanttekeningen bij een congresdag (gepubliceerd op DIROO-website, aflevering 202, januari 2013). Discussiebijdrage op basis van het essay Over politiek en pedagogiek (gepubliceerd in Luc Braeckmans (red.) (2012). *Onderwijzen tussen beleid en pedagogiek*), DIROO-congres te Sint Niklaes d.d. 9 mei

- 2017 *Over het politiek en pedagogische taalspel* (gepubliceerd: zie de website: [BON lezing mei 2017 - Beter Onderwijs Nederland](#))

- 2018 *Sprookjes. Of: over ficties*. Lezing t.g.v. het honderdjarig bestaan van de Stichting Pedagogisch Onderwijs aan de RUG, d.d. 23 juni

- 2019 *Lees maar, er staat wat er staat, en dat klopt niet altijd*. Iets over de psychologie en pedagogiek van het jonge kind. Lezing op BON-symposium d.d. 30 maart (ook gepubliceerd op BON-website)

Buitenland

- 1988 *On the compatibility of psychological theories and religious and moral education* (lezing International Seminar on Religious Education and Values: ISREV, New York).

- 1989 *Die gemeinschaftsphilosophische Begründung des Jena-Plans* (gezamenlijke lezing van Imelman en Meijer tijdens de Internationale Fachkonferenz 'Peter Petersen und die Reformpädagogik', Hagen). Bewerkt gepubliceerd onder de titel: *Das Verhältnis von* : zie BO 1991.

- 1990 *Die Neue Schule gestern und heute*. Gastvoordracht op uitnodiging van het Zentrum für Niederlande-Studien en het Institut für Theorie der Schule und der Bildungsorganisation van de Westfälische Wilhelms-Universität te Münster. Bewerkt gepubliceerd onder de titel *Eine Diskrepanz ...* Zie BO 1991

- 1992 *Es wäre besser, Peter Petersens Jena-Plan-Pädagogik auf den Kopf zu stellen.* Lezing op uitnodiging van Prof. Dr. H. Retter, Universiteit Braunschweig. Bewerkt gepubliceerd: zie 1996.

Waldorf-Education. An outdated combination of religion and education (Lezing gehouden tijdens de tweejaarlijkse ISREV-meeting te Banff, Canada, dd 25/29-8. Bewerkt gepubliceerd: zie BO 1993 [ook in print].

Kindheit in Europa im Wandel. Ist die Montessori-Pädagogik kulturhistorischem Wandel gewachsen? Met W.A.J. Meijer uitgeschreven lezing tijdens de Akademietagung te Münster dd 2/4-10. Publicatie: zie BO 1992.

- 1994 *The 'Fall of the Berlin Wall' and the search for pedagogical autonomy. East-German schools in search of new educational values.* Lezing gehouden tijdens INPE-conferentie Leuven dd 17/19-8 en tijdens ISREV-conferentie in Goslar, Duitsland dd 23/26-8 [in print].

- 1996 *The role of the media in the constitution of reality.* Plenaire lezing tijdens het International Seminar on Religious and Education and Values, University of Judaism, Los Angeles, dd 11/16-8. Bewerkt gepubliceerd als 'The fictional character of reality and truth' (lezing 1 van 'A dyptich on fact and fiction; lezing 2 werd gehouden door W.A.J. Meijer en vormt het tweede deel van de publicatie): zie BO 1997

- 1998 *Aufklären statt Belehren?* Lezing op uitnodiging van Prof. Dr. D. Benner tijdens een door hem georganiseerd symposion 'Bildung und Schule im Transformationsprozeß von SBZ, DDR und neuen Ländern' te Berlijn dd 21/22-5. Bewerkt gepubliceerd: zie BO 1999

Fairy tale wisdom. Lezing tijdens het International Seminar on Religious Education and Values, Wales August

oo
oooooooooooo

Interviews:

'Hoe vrij is de Vrije School': het waarschuwend vinger-tje van professor Imelman / door J. van der Meulen en C. Wiechert. In: *Jonas* (14)16, 1984

'De leerstof is nu misschien het pedagogische probleem bij uitstek' (interview met Imelman en Meijer) / door P. van den Bosse . In: *VBScript* (12)4, 1986. Daarin ook een verslag van 'Symposium over *De Nieuwe School*', georganiseerd door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen dd 12-3-1986

"Pappa, ik wil wel ophouden met huilen, maar ik kan het niet" (interview met Imelman; eerste deel) / door T. Ghesquière, en G. en M. Donkersloot. In: *De kleine wereld*. Uitgave van de Werkgemeenschap Kindercentra in Nederland, nr. 169, januari 1986

"Ik heb me vanaf het begin af willen zetten tegen de ontplooiingsidee" (interview met Imelman; tweede deel) / door T. van der Sommen, en G. en M. Donkersloot. In: *De kleine wereld*. Uitgave van de Werkgemeenschap Kindercentra in Nederland, nr. 170, februari 1986

"Ook de docent moet zijn eigen geloof ter discussie durven stellen" / door Carola Schoor in *Didaktief* (23)2, 1993

Imelman en Spiecker vinden normen- en waardendiscussie te simpel / door H. Klifman en A.J.H. Knevelbaard in *Inkom. Maandblad voor school en bestuur* (7)8, 1993

"In de pedagogiek is niets te voorspellen". De dwarse opvattingen van hoogleraar J. Imelman over Weer Samen Naar School / door R. Voorwinden in *Contract. Contactblad voor nascholing van het Seminarium voor Orthopedagogiek* (4)2, 1994

'Het denken over opvoeding is los geraakt van het denken over cultuur': interview met scheidend hoogleraar pedagogiek Jan Dirk Imelman / door Henk B. Wagenaar. *Didaktief & School* (29)1/2, 1999

Onderwijs en pedagogiek: een interview met professor Jan Dirk Imelman / door Henk B. Wagenaar. *Jeugd in school en wereld* (83)7, 1999

De strijd van de triadische pedagogiek. Pedagogische kanttekeningen bij hedendaagse 'vernieuwingstrends' - Jan Dirk Imelman nam onlangs afscheid als hoogleraar aan de Universiteit Utrecht. Onder het motto 'Pedagogiek als tijdrede' werd op een afscheidssymposium - geheel in de geest van Imelman - gepleit voor een pedagogiek die van zich laat horen in het maatschappelijk debat over opvoeding en onderwijs / door D.W. Postma. *Vernieuwing: tijdschrift voor onderwijs en opvoeding* (58)9, 1999

“Liefde geven, dat is geen opvoeding” (telefonisch interview met) Jan Dirk Imelman, em. hoogleraar grondslagen van de pedagogiek / in *Trouw* 6 januari 1999

Het wordt nooit meer wat met het onderwijs. Niet gepubliceerd interview door Henk Dijkgraaf. Was sinds 20/6/2007 gedurende enkele jaren te vinden op diens weblog.

De staat van het onderwijs afl. 6 (sept. 2016) : gesprek tussen Ad Verbrugge en Imelman. Zie: You Tube.

“Den Haag’ is op de stoel van de professie gaan zitten.” In w.w.w.educatiehelden.nl, d.d. 15-3-2017

Onderwijzer in hart en nieren. Interview, afgenomen door drs. Marjolein Kuitert, verschenen in M. Kuitert (red.). 2018. *Betekenis van onderwijs: een eeuw stichting pedagogisch onderwijs aan de RUG (1918-2018)*.